

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

MAI PHƯƠNG LINH

**GIẢI PHÁP CHỦ YẾU XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
Ở HUYỆN THANH SƠN, TỈNH PHÚ THỌ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG
Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

THÁI NGUYÊN - 2016

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH

MAI PHƯƠNG LINH

**GIẢI PHÁP CHỦ YẾU XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
Ở HUYỆN THANH SƠN, TỈNH PHÚ THỌ**

Chuyên ngành: Quản lý kinh tế

Mã số: 60 34 04 10

LUẬN VĂN THẠC SĨ THEO ĐỊNH HƯỚNG ỨNG DỤNG

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS NGUYỄN HỮU ĐẠT

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là có nguồn gốc rõ ràng, trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào khác.

Tôi xin cam đoan mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đều đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2016

Tác giả

Mai Phương Linh

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian nghiên cứu và thực hiện đề tài “*Giải pháp chủ yếu xây dựng nông thôn mới ở huyện Thanh Sơn, tỉnh Phú Thọ*”, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, giúp đỡ, động viên nhiệt tình của nhiều cá nhân và tập thể.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Phòng Quản lý Đào tạo sau đại học, Ban chủ nhiệm Khoa Kinh tế, Bộ môn Kinh tế học của trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh đã tạo điều kiện giúp đỡ tôi về mọi mặt trong quá trình học tập và hoàn thành luận văn này.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc nhất tới **PGS.TS Nguyễn Hữu Đạt**, người đã tận tình hướng dẫn và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực tập và hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin cảm ơn sự giúp đỡ, đóng góp nhiều ý kiến quý báu của các nhà khoa học, các thầy cô giáo trong trường Đại học Kinh tế và Quản trị kinh doanh - Đại học Thái Nguyên.

Trong quá trình thực hiện đề tài, tôi còn được sự giúp đỡ và cộng tác của các đồng chí tại UBND Huyện Thanh Sơn, UBND các xã, phòng NN&PTNN huyện Thanh Sơn, các đồng chí tại địa điểm nghiên cứu, tôi xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới các đồng chí đã hỗ trợ nhiệt tình, cung cấp mọi tư liệu liên quan tới đề tài để tôi hoàn thành tốt nội dung đề tài.

Tôi xin bày tỏ sự cảm ơn sâu sắc đối với mọi sự giúp đỡ quý báu đó.

Thái Nguyên, ngày tháng năm 2016

Tác giả

Mai Phương Linh

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT.....	vi
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu.....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	2
4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của luận văn	3
5. Bố cục của đề tài	3
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI	4
1.1. Cơ sở lý luận về xây dựng nông thôn mới	4
1.1.1. Quan niệm về nông thôn và vai trò của nông thôn	4
1.1.2. Xây dựng nông thôn mới	7
1.2. Cơ sở thực tiễn về xây dựng nông thôn mới.....	18
1.2.1. Kinh nghiệm xây dựng nông thôn ở một số nước trên thế giới	18
1.2.2. Kinh nghiệm xây dựng nông thôn mới của một số địa phương ở Việt Nam	23
1.2.3. Kinh nghiệm rút ra từ xây dựng nông thôn ở một số nước trên thế giới và ở Việt Nam có giá trị tham khảo cho huyện Thanh Sơn.....	31
1.2.4. Tổng quan một số công trình nghiên cứu có liên quan đến đề tài	32
Chương 2: PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	34
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	34
2.2. Phương pháp nghiên cứu cụ thể	34
2.2.1. Phương pháp thu thập thông tin	34
2.2.2. Phương pháp xử lý thông tin, xử lý số liệu.....	36
2.2.3. Phương pháp phân tích thông tin	36
2.3. Hệ thống tiêu chí nghiên cứu	36
2.3.1. 03 chỉ tiêu về Quy hoạch.....	37
2.3.2. 16 chỉ tiêu về Hạ tầng Kinh tế - Xã hội	37
2.3.3. 04 chỉ tiêu về Kinh tế và tổ chức sản xuất	38
2.3.4. 11 chỉ tiêu về Văn hoá - Xã hội - Môi trường.....	39

2.3.5. 05 chỉ tiêu về Hệ thống chính trị.....	39
Chương 3: THỰC TRẠNG NÔNG THÔN MỚI Ở HUYỆN THANH SƠN, TỈNH PHÚ THỌ	41
3.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế, xã hội của huyện Thanh Sơn	41
3.1.1. Đặc điểm tự nhiên	41
3.1.2. Đặc điểm kinh tế, xã hội	44
3.2. Thực trạng nông thôn mới trên địa bàn huyện Thanh Sơn và so sánh với bộ tiêu chí xây dựng nông thôn mới.....	47
3.2.1. Thực trạng nông thôn ở huyện Thanh Sơn	47
3.2.2. Thực trạng xây dựng nông thôn mới (tại các xã điều tra) trên địa bàn huyện Thanh Sơn và so sánh với bộ tiêu chí xây dựng nông thôn mới .	50
3.2.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến quá trình xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Thanh Sơn.....	99
3.3. Đánh giá thành công, hạn chế trong xây dựng nông thôn mới trên địa bàn toàn huyện Thanh Sơn.....	101
3.3.1. Thành công.....	101
3.3.2. Hạn chế, nguyên nhân	102
3.3.3. Bài học kinh nghiệm	104
Chương 4: QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP CHỦ YẾU XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI Ở HUYỆN THANH SƠN, TỈNH PHÚ THỌ	106
4.1. Căn cứ đề xuất giải pháp chủ yếu xây dựng nông thôn mới ở huyện Thanh Sơn.....	106
4.1.1. Quan điểm xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Thanh Sơn ..	106
4.1.2. Phương hướng xây dựng nông thôn mới trên địa bàn huyện Thanh Sơn.....	107
4.1.3. Mục tiêu xây dựng nông thôn mới ở huyện Thanh Sơn	109
4.2. Giải pháp chủ yếu xây dựng nông thôn mới ở huyện Thanh Sơn	110
4.2.1. Giải pháp chung	110
4.2.2. Giải pháp riêng cho từng xã	118
4.3. Kiến nghị.....	120
4.3.1. Với cấp Trung ương	120
4.3.2. Đối với tỉnh Phú Thọ.....	120
4.3.3. Đối với ban quản lý các cấp	121
KẾT LUẬN	122
TÀI LIỆU THAM KHẢO	124

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

ANCT - TTATXH	: An ninh chính trị - Trật tự an toàn xã hội
BHYT	: Bảo hiểm Y tế
Bộ GTVT	: Bộ Giao thông vận tải
Bộ VH - TT - DL	: Bộ Văn hóa - Thể thao và Du lịch
CN - TTCN - XD	: Công nghiệp - Tiểu thủ công nghiệp - Xây dựng
HĐND	: Hội đồng nhân dân
MTTQ	: Mặt trận Tổ quốc
THCS	: Trung học cơ sở
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Tình hình dân số và lao động	44
Bảng 3.2: Đơn vị cấp xã, diện tích và dân số huyện Thanh Sơn	47
Bảng 3.3: Tổng hợp số liệu nông thôn theo tiêu chí nông thôn mới.....	48
Bảng 3.4: Thực trạng quy hoạch và thực hiện quy hoạch so với bộ tiêu chí.....	51
Bảng 3.5: Thực trạng hạ tầng kinh tế - xã hội so với bộ tiêu chí.....	52
Bảng 3.6: Thực trạng kinh tế và tổ chức sản xuất so với bộ tiêu chí.....	58
Bảng 3.7: Thực trạng Văn hóa - Xã hội - Môi trường so với bộ tiêu chí	60
Bảng 3.8: Thực trạng hệ thống chính trị so với bộ tiêu chí	63
Bảng 3.9: Diện tích đất đai xã Yên Sơn.....	65
Bảng 3.10: Diện tích rừng xã Yên Sơn	66
Bảng 3.11: Thực trạng quy hoạch và thực hiện quy hoạch so với bộ tiêu chí.....	67
Bảng 3.12: Thực trạng hạ tầng kinh tế - xã hội so với bộ tiêu chí.....	68
Bảng 3.13: Thực trạng kinh tế và tổ chức sản xuất so với bộ tiêu chí.....	72
Bảng 3.14: Thực trạng Văn hóa - Xã hội - Môi trường so với bộ tiêu chí	73
Bảng 3.15: Thực trạng hệ thống chính trị so với bộ tiêu chí	75
Bảng 3.16: Diện tích đất đai xã Địch Quả	77
Bảng 3.17: Diện tích rừng xã Địch Quả.....	77
Bảng 3.18: Thực trạng quy hoạch và thực hiện quy hoạch so với bộ tiêu chí.....	78
Bảng 3.19: Thực trạng hạ tầng kinh tế - xã hội so với bộ tiêu chí.....	79
Bảng 3.20: Thực trạng kinh tế và tổ chức sản xuất so với bộ tiêu chí.....	82
Bảng 3.21: Thực trạng Văn hóa - Xã hội - Môi trường so với bộ tiêu chí	83
Bảng 3.22: Thực trạng hệ thống chính trị của xã so với bộ tiêu chí	85
Bảng 3.23: Diện tích đất đai xã Sơn Hùng.....	87
Bảng 3.24: Diện tích rừng	88
Bảng 3.25: Thực trạng quy hoạch và thực hiện quy hoạch so với bộ tiêu chí.....	89
Bảng 3.26: Thực trạng hạ tầng kinh tế xã hội so với bộ tiêu chí	90
Bảng 3.27: Thực trạng kinh tế và tổ chức sản xuất so với bộ tiêu chí.....	94
Bảng 3.28: Thực trạng Văn hóa - Xã hội - Môi trường so với bộ tiêu chí	95
Bảng 3.29: Thực trạng hệ thống chính trị so với bộ tiêu chí	97

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Trong những năm qua thực hiện đường lối đổi mới, dưới sự lãnh đạo của Đảng, quản lý Nhà nước, lĩnh vực nông nghiệp, nông dân, nông thôn nước ta đã đạt được thành tựu khá toàn diện và to lớn. Nông nghiệp tiếp tục phát triển với tốc độ khá cao theo hướng sản xuất hàng hoá, nâng cao năng suất, chất lượng và hiệu quả; đảm bảo vững chắc an ninh lương thực quốc gia; một số mặt hàng xuất khẩu chiếm vị thế cao trên thị trường thế giới. Kinh tế nông thôn chuyển dịch theo hướng tăng công nghiệp, dịch vụ, ngành nghề; các hình thức tổ chức sản xuất tiếp tục đổi mới. Kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội được tăng cường; bộ mặt nhiều vùng nông thôn thay đổi. Đời sống vật chất và tinh thần của dân cư ở hầu hết các vùng nông thôn ngày càng được cải thiện. Xóa đói, giảm nghèo đạt kết quả to lớn. Hệ thống chính trị ở nông thôn được củng cố và tăng cường. Dân chủ cơ sở được phát huy. An ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội được giữ vững. Vị thế chính trị của giai cấp nông dân ngày càng được nâng cao.

Tuy nhiên, những thành tựu đạt được chưa tương xứng với tiềm năng, lợi thế và chưa đồng đều giữa các vùng. Nông nghiệp phát triển còn kém bền vững, tốc độ tăng trưởng có xu hướng giảm dần, sức cạnh tranh thấp, chưa phát huy tốt nguồn lực cho phát triển sản xuất; nghiên cứu, chuyển giao khoa học - công nghệ và đào tạo nguồn nhân lực còn hạn chế. Việc chuyển dịch cơ cấu kinh tế và đổi mới cách thức sản xuất trong nông nghiệp còn chậm, phổ biến vẫn là sản xuất nhỏ phân tán; năng suất, chất lượng, giá trị gia tăng nhiều mặt hàng thấp. Công nghiệp, dịch vụ và ngành nghề phát triển chậm, chưa thúc đẩy mạnh mẽ chuyển dịch cơ cấu kinh tế và lao động ở nông thôn. Các hình thức tổ chức sản xuất chậm đổi mới, chưa đáp ứng yêu cầu phát triển mạnh sản xuất hàng hoá. Nông nghiệp và nông thôn phát triển thiếu quy hoạch, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội còn yếu kém, môi trường ngày càng ô nhiễm; năng lực thích ứng, đối phó với thiên tai còn nhiều hạn chế. Đời sống vật chất và tinh thần của người dân nông thôn còn thấp, tỉ lệ hộ nghèo cao, nhất là vùng đồng bào dân tộc, vùng sâu, vùng xa; chênh lệch giàu, nghèo giữa nông thôn và thành thị, giữa các vùng còn lớn, phát sinh nhiều vấn đề xã hội bức xúc.

Do đó đòi hỏi phải có sự đột phá trên tất cả các lĩnh vực kinh tế, văn hoá, xã hội, môi trường...nhằm phát triển nông thôn bền vững, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của dân cư nông thôn. Ngày 04/6/2010 Thủ tướng Chính phủ ban hành Quyết định số 800/QĐ-TTg về Phê duyệt Chương trình mục tiêu quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 - 2020.